

Р. Ю. Півкопа

*студентка II курсу магістратури економіко-правового факультету
Одеського національного університету імені І.І.Мечникова,
спеціальність «Право»*

*Науковий керівник: к. ю. н., доцент, доцент кафедри адміністративного
та господарського права Одеського національного університету
імені І.І.Мечникова А. В. Смітюх*

ПРАВО НА УЧАСТЬ В УПРАВЛІННІ ТОВАРИСТВОМ У КОНТЕКСТІ ПОДІЛУ ПРАВ НА АБСОЛЮТНІ ТА ВІДНОСНІ

Право на участь в управлінні справами товариства є одним із найважливіших елементів суб'єктивних корпоративних прав його учасників, що належить до особистих немайнових прав [1].

Однак, серед науковців досі не існує єдиного підходу при визначенні абсолютної чи відносної правової природи даного права. Розглянути право на участь в управлінні справами товариства в контексті поділу прав на абсолютні та відносні і поставлено за мету в даних тезах.

Так, В. Г. Жорнокуй відмічаючи факт існування немайнових прав, що не мають особистого характеру, відносить право участі в управлінні господарським товариством до категорії відносних. Автор пояснює це тим, що коло суб'єктів, які володіють ним є чітко визначеним, так само, як і коло прав, що йому кореспондують. При

цьому уповноваженій особі відповідає обов'язок товариства не порушувати право на управління і своєчасно інформувати про можливість здійснення шляхом активних дій [2, с. 219].

Такої ж позиції притримується і Є. О. Суханов, характеризує права акціонерів, як відносні, так як вони завжди вимагають активних дій від товариства, тобто здійснюються у формі реалізації правомочностей вимоги, правомочностей на чужі дії [3, с. 41].

Протилежною є думка В. Лапача, який розглядає право на участь в управлінні як право абсолютного типу, яке за наявності встановлених законом умов повинно реалізуватися учасником, як управненою особою, якій ніхто не може без законних підстав чинити перешкоди у здійсненні цього права [4, с. 4].

Р. С. Фатхутдінов вважає, що право на управління виражає юридичну владу учасника над товариством. Так, право голосу здійснюється учасником самостійно, своїми власними діями. Цінність цієї правомочності полягає не в примушенні когось до певних дій (бездіяльності) як в зобов'язанні, а в тому, щоб надати уповноваженій особі можливість самостійно і безперешкодно реалізувати своє право, що характерно для абсолютних прав.

Оскільки кінцева мета права на управління полягає в безперешкодній реалізації учасником наданої йому влади своїми власними діями, на всякого і кожного покладається обов'язок утримуватися від вторгнення в сферу вільного розсуду учасника. Заборона порушувати право на управління таким чином аресована усім особам, що характеризує дане право як абсолютне [5, с. 30].

Однак, не слід забувати про те, що право на управління справами товариства може бути об'єктивно обмежено або навіть відсутнє. Так, вкладники командитного товариства не мають права брати участь в управлінні справами такого товариства, а власники привілейованих акцій мають право голосу лише у випадках, передбачених законом та статутом акціонерного товариства [7, ст. 81, 7, ст. 26].

При цьому Р. С. Фатхутдінов відмічає у відносинах з управління справами товариства і відносно-правові елементи. По-перше, правові наслідки дій учасника по управлінню справами товариства,

дійсно, покладаються на саме товариство, що свідчить про особливий статус товариства в порівнянні з усіма третіми особами. По-друге без певного сприяння з боку товариства учасник просто не зможе реалізувати своє право. Якщо, наприклад, власник речі реалізує свої правомочності самостійно, без будь-якої допомоги з боку інших осіб, то учасник товариства для повноцінного здійснення права управління змушений звертатися за сприянням до товариства. Так, праву на участь в управлінні відповідають обов'язки товариства сповістити учасника про проведення загальних зборів учасників, скласти список учасників, які мають право на участь у загальних зборах учасників, включити до порядку денного додаткові питання за пропозицією учасників, забезпечити проведення загальних зборів учасників.

У деяких випадках учасники товариства можуть самостійно, без сприяння товариства організовувати проведення загальних зборів учасників. У таких випадках абсолютний характер правомочності на управління проявляється в найбільш вираженій формі, так як учасникам як уповноваженим суб'єктам протистоять всі треті особи, а також саме товариство, з обов'язком не втручатися в сферу вільного розсуду учасників [5, с. 33-34].

На підставі викладеного вважаємо, що право на управління справами товариства доцільно розглядати в контексті поєднання двох складових – абсолютної та відносної, відповідно, правова природа цього права є подвійною, абсолютно-відотною. Відтак, чи буде превалювати відносний або абсолютний характер при здійсненні даного права, напряму залежить від розміру частки в статутному капіталі товариства, якою володіє учасник.

Література:

1. Калаур І. Р. Право на участь в управлінні товариством / І. Р. Калаур [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://194.44.152.155/elib/local/1824.pdf>. – Назва з екрана.
2. Жорнокуй В. Г. Правова природа права участі в управлінні господарським товариством / В. Г. Жорнокуй // Право і безпека. – 2011. – № 5(42). – С. 216– 220.
3. Суханов Е. А. Гражданское право: учебник для вузов : в 4 т. Т. 1 Общая часть / Е. А. Суханов. – М.: Волтерс Клувер, 2007. – 720 с.

4. Лапач В. Доля в уставном капитале как имущество / В. Лапач // ЭЖ – Юрист. – 2005. – № 28. – С. 4–11.
5. Фатхутдинов Р. С. Уступка доли в уставном капитале ООО : теория и практика : монография / Р. С. Фатхутдинов. – М. : Волтерс Клувер, 2009. – 184 с.
6. Про господарські товариства [Електронний ресурс] : Закон України від 19.09.1991 № 1576-XII. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1576-12/page>. – Назва з екрана.
7. Про акціонерні товариства [Електронний ресурс] : Закон України від 17.09.2008 № 514-VI. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/514-17>. – Назва з екрана.